

„Maran“ bán.

— Adalék az árpádkori archontológiához. —

1308 szeptember 1-én Károly király előtt Péter Pál fia és Dénes fia Pál, királyi apródok, az ellen tiltakoznak, hogy Miskóc nb. Mikolai Lőrincz *pacsintai* birtokuk egy részét tudtuk és beleegyezésük nélkül *Márton bán fiainak: Pálnak és Imrének* zálogba adta. Lőrincz ennek ellenében azt állítja, hogy nem Pacsintát, hanem saját tulajdonát képző somogyi birtokrészét adta zálogul.¹⁾

1353 május 4-én a pécsi káptalan előtt a következő felek jelennek meg:

1. a) Miklós fiai: István és László;
 - b) *Pál fiai*: Mihály és *Benedek*;
 - c) *Márton bán fia* † *Imre mester fiai*: Márton baranyai főesperes és pécsi kanonok, György, Miklós, Lőrincz és János;
 - d) Logret fia István.
2. Fennebbi Mikolai Lőrincz fia Lőrincz és unokatestvére István.
 - 3) Sz. Salvatori István fia Simon.

Arról van szó, hogy az itt megjelent felek birtokait Berzothé Miklósnak Monostor nevű birtokától határjárás által elkülönítsék. Az a) b) c) alattiak tulajdonához tartozik *Szent-Ilye* és Hegyfalva, Logret fia István Élesfalva és Vecserkfalva ura, Sz. Salvatori Simoné pedig Chereg a birtoka. A határjárás megtörtént, a mit Berzothé Miklós fiai Péter, János, Miklós és István tanúsítanak.²⁾

Fennebbi Pál fia: Bátyai Benedek, *Márton bán unokája* 1385-ben végrendelezik. Végrendeletéből csak a következőket akarjuk kiemelni:

¹⁾ Anjoukori okmánytár I. 155.

²⁾ Anjoukori okmánytár I. 66. Megjegyzendő, hogy Berzothé Miklós 1343 május 11-én verőcei főispán.

1. † Liszikai Pál, volt macsói bán, tartozott neki 65 arany forinttal, mely tartozás halála után fiaira száll át. 2. Becse Gergely nb. Bátmonostori Vesszős fia Tamás 140 forinttal tartozik neki. 3. Batyai Imre fia János 2 márka valkói kettős dénárral tartozik neki. Mind e tartozásokat s más követeléseit nejére ruhazza át. Csak ő hozzá van bizodalma; kivüle más hozzatartozóit nem is említi. Következő birtokai vannak említve; *Pacsinta* (ottani szomszédja Garai és Szt.-Mihályi János), Terpenje, Bástfalva, Csabagáta, Melénfalva, Szilas és Farkastorok (részint Baranya-, részint Valkó-megyében).¹

Benedek halála után fia István az özvegygel ellenségeskedett, a mennyiben egynehány, végrendeletileg reá átszállt ingóságát igazságtalanul magához ragadta. Az özvegy panaszára Zsigmond király 1389 november 30-án megparancsolta a pécsváradi konventnek, hogy a dolgot megvizsgálja, mire a konvent a panasz jogos voltát elismerte.²) István meghalt még 1389-ben, a nélkül, hogy a peres ügy birói elintéztét nyert volna, mire az özvegy István jogutódjait, unokatestvéreit («fratres patruales») Liszikai Pál fiait: János boszniai püspököt, Istvánt, Andrást, Mihályt és Miklóst bepörölte, kiket 1390 márczius 16-ára legelőször idéztek törvényszék elé.³) János püspök akkor (1390 február 27-én) Ujfalun, testvérei pedig Péterfalván tartózkodtak. Zsigmond király 1392 november 11-én részletesen írja le a panasz állandékát; megtudjuk belőle, hogy János püspök és fivérei, továbbá † Liszikai Miklós özvegye s ennek fia Liszikai István † Bányai Benedek lakásából egy gemmákkal és drágakövekkel kirakott papi diszitményt, egy aranyozott szentségtartót (mind a két tárgyat panaszos még férjhezmenetelekor atyja házából vitte át Benedekhez) és 2000 arany forintot elloptak s hogy Miklós özvegye azon 60 arany forintot és hat ezüst kanalat, melyet panaszos őrzés végett neki átadott, maga részére visszatartotta.⁴)

Benedek özvegye, ki 1392 deczember 11-én még életben volt, 1394 október 6-án már nem él. Jogutódja Becse Gergely nb. Bát-

¹) Zichy okmánytár IV. 310.

²) Zichy okmánytár IV. 385.

³) Zichy okmánytár IV. 419—421.

⁴) Zichy okmánytár IV. 502.

monostori László, ki János boszniai püspököt, András, Mihály és Miklós nevű fivéreit, továbbá Liszakai Miklós özvegyét és fiát: Istvánt bepörli. Ilsvai Lenszéché nádor elhalasztja a pürt 1395 május 1-ére.¹⁾

A Bátmonostori László és Liszakaiak közötti pör pár évig tartott. 1396 május 28-án és 1399 november 8-án elhalasztják; utóbbi napon † Liszakai Miklósnak egy másik fia is szerepel: «Kury» (másutt «Kopan») László. 1402-ben újra elhalasztják.²⁾

*

Abból, hogy Bátyai István halála után ennek jogviszonyai Liszakai Pál fiaira szállnak át, nagy valószínűséggel következtethetjük, hogy a Liszakaiak a Bátyaiakkal együtt egy s ugyanazon nemzetségből származtak.

Liszakai Pál 1360 április 28-tól 1380-ig királyi tálnokmester, 1380-ban a mellett főajtónállómester és zagóriai főispán; 1382 február 10-én macsói bán; 1385-ben — mint fent láttuk — már nem él.

Fiai sorában Istvánt utoljára 1390 február 27-én említik; János boszniai püspök még 1405 április 30-án is előfordul; 1412 augusztus 10-én már nem él.

Liszakai Miklós utódjairól a következőket halljuk: Fiai: István és Bertalan 1396 szeptember havában *Szent-Ilye* birtokosai. István még előfordul 1406-ban, de 1412 augusztus 12-én már nem él. Anyja és özvegye azonban még életben van. Az illető okiratból még azt is tudjuk, hogy egy Dorottya nevű hajadon nővére volt, hogy fivére László és Liszakai Pál fia Miklós még él. 1413 szeptember 14-én mindkét özvegy asszony a valkómegyei Erdőszád birtokosa. Miklós özvegye (Erzsébet) még előfordul 1417 augusztus 31-én is.

A *Bátyaiakról* a következőket halljuk: András fia János, Miklós és fia István előfordulnak 1389-ben; László fia István 1412 augusztus 10-én; ugyanez, továbbá Miklós fia László, László fiai György és János előfordulnak 1415 június 1-én és 1417 augusztus 31-én. 1410 április 22-én János fiai Pál és Jakab, kik (Bátyán) együttesen még 1417 december 19-én előfordulnak, míg 1419 márczius 20-án csakis Pálról van szó.³⁾

*

¹⁾ Zichy okmánytár IV. 570.

²⁾ Zichy okmánytár V. 23. 27. 141.

³⁾ Zichy okmánytár IV. 387. 403. VI. 47. 277. 332. 362. 464. 482. 530.

Ez esetben a következő nemzedékrendi töredéket kapjuk:

Szentemágócs nb. Joákim

Márton («Maran») bán 1291

Pál 1308		Imre 1308 † 1353 előtt				
Mihály 1353	Bátyai Benedek 1354 † 1385	Márton 1353	György 1353	Miklós 1353	Lőrincz 1353	Bátyai János 1353—1390
	Nejei I. N. 2. 1835 † 1394 előtt	baranyai főesperes és pécsi kanonok			Pál 1410—1419	Jakab 1410—1417
	1) István † 1389					

Micsoda rokonsági viszonyban állott Benedek második neje Bátmonostori Lászlóhoz? (tudjuk, hogy jogviszonyai halála után Lászlóra szálltak át), meg nem határozhatjuk. A valószínűség a mellett szól, hogy Benedek özvegye a Bátmonostoriak ivadéka.

Dr. WERTNER MÓR.